مەرجەکانی وەر گرتنی کردەوە لای خوای گەورە

[كردي – کوردی – kurdish]

سالار چۆمانی

پێداچونەوەی: پشتیوان سابیر عەزیز

2012 - 1433

IslamHouse.com

﴿ شروط قبول العمل عند الله تعالى ﴾

« باللغة الكردية »

سالار جوماني

مراجعة: بشتيوان صابر عزيز

2012 - 1433

IslamHouse.com

مەرجەکانی وەر گرتنی کردەوە لای خوای گەورە

الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله وعلى آله وصحبه أجمعين. أما بعد:

بێگومان دروست بوونی مرۆڤەکان لەلایەن خوای باڵادەستەوە مەبەستێکی دیاری کراوی هەیە کە ئەویش پەرستن و بەندایەتی کردنی خوای گەورەیە هەروەك خوای گەورە دەفەرموویت: ﴿وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ﴾ [الذاريات: ٥٦] واتە: من جنۆکە و مرۆڤەکانم دروست نەکردووە تەنها بۆ بەندایەتی کردنی من نەبێت و من بپەرستن و کڕنوش و سوژدەم بۆ ببەن. کەواتە زانیمان کە خوای گەورە ئێمەو جنۆکەکانی بۆ عیبادەت دروست کردووە بۆیە پێویستە بزانین عیبادەت چیە؟

قال شيخ الإسلام ابن تيمية رحمه الله : ((العبادة إسم جامع لكل ما يحبه الله ويرضاه من الأقوال و الأفعال الظاهرة و الباطنة)) مجموع فتاوى جزء : 1 / صفحة : 3 واتە: عیبادەت ناوێکی گشت گیرە بۆ هەموو ئەو شتانە دەوترێ کە خوای گەورە پێ خۆشە و پێ ی رازیە لە گوفتار و ڕەفتارە دەرەکی و ناوەکیەکان.

ئیبن تەیمیە (ڕەحمەتی خوای لێ بێت) دوو شتی زۆر گرنگ باس دەکات لە ناو پێناسەکەی ئەویش ئەوەیە کە دەفەرمووێت: عیبادەت ئەوشتەیە (ما یحبە اللە ویرضاە) واتە: خوای گەورە پێی خۆش بێت ، وە پێ ی ڕازی بێت . بۆئەوەی ڕونتر بێت نمونەیەك باس دەکەین، ئەگەر بێت و کەسێك نوێژی نیوەڕۆ بکات وەکو چۆن پێغەمبەر (صلی اللە علیە وسلم) چوار ڕکاعەتی کردووە ئەوا ئەو نوێژە لای خوای گەورە خۆشەویستە و پێشی ڕازیە، بەڵام کەسێك هەر نوێژی نیوەڕۆ بکات بەڵام بیکاتە پێنج رکاعەت یاخوت شتێکی تری بۆ زیاد بکات ئەوا بەم شتە ناوترێت عیبادەت چونکە ڕاستە لای خوای گەورە خۆشەویستە چونکە نوێژە بەڵام مەرجی دووەمی تێدانیە کە دەبێت خوای گەورە پێشی ڕازی بێت کەواتە هەردووکیان بەیەکەوە بەندن چونکە زۆر جار کەسانێك بەحیسابی خۆیان عیبادەت دەکەن شتانێك دەکەن کە مەبەستیان پێ نزیك بوو نەوەیە لە خوای گەورە بەڵام ئەنجامەکەی هیچ نیەو هیچی پێ نابڕێ بەڵکو جاری واهەیە لەسەریشی قەرزار دەبێتەوە بەهۆی ئەوەی کە شتێکی کردووە بەناوی دین بەڵام دین نەبووە و پێغەمبەر (صلی اللە علیە وسلم) نەیکردووە و هاوەڵە بەڕێزەکانیشی نەیان کردووە (ڕەزای خوایان لێبێت) کەواتە ئەمە عیبادەت نیە بەڵکو بیدعەیە. بۆیە زۆر پێویستە موسڵمانان بزانن ئەو مەرجانە چین کە دەبێتە هۆی وەرگرتنی کردەوەکان لای خوای گەورە چونکە ئەگەر ئەو مەرجانەی کە

باسی دەکەین لەهەر عیبادەتێك دا نەیەتەدی ئەوا خاوەنەکەی ڕەنج بەخەسارو ماندوو بوونەکەی بێ سودە، وەلەوەش ترسناکتر ئەوەیە کە ئەگەر هاتوو ئەم شتەی تۆ دەیکەی عیبادەت نەبێ و بەناوی دین بیکەیت ئەوا تاوان باری چونکە شتێکی زیادکراوت لە دین داهێنا کە پێیدەوترێت بیدعە وە پێغەمبەر (صلی الله علیه وسلم) دەفەرمووێت: «مَن أحدث في أمرنا هذا ما ليس منه فهو رد» [رواه البخاري: (2697) ومسلم: (1718)] واتە: هەرکەسێك شتێك دابێنێ و ئەمر و فەرمانی ئێمەی لەسەر نەبێ و ئێمە نەمان کردبێ ئەوا ئەم شتەی بەسەر دادەدرێتەوە و لێی وەرناگیرێ، وە دیارە کە بیدعە تاوانەکەی چیە کە پێغەمبەر (صلی الله علیه وسلم) دەفەرمووێت: «وكل بدعة ضلالة و كل ضلالة في النار» [رواه احمد برقم (14373) و مسلم (867) و النسائي (1578) و إبن ماجه (45)] واتە: هەموو داهێنراوێك لە دین دا گومڕاییە وە هەموو گومڕاییەکیش بۆناو ئاگرە .

بۆیە برای موسڵمان دەبێت زۆر وریابیت شتێك نەکەیت کەپێغەمبەر (صلی الله علیه وسلم) وە هاوەڵان (ڕەزای خوایان لێ بێت) نەیان کردوە ئەوەندە بکە کە پێغەمبەر (صلی الله علیه وسلم) کردوویەتی بەستە، خۆناتەوێ لەوان بەدین تر بیت، لەسەر سوننەت برۆ و واز لە شتەداهێنراوەکان بهێنە چونکە دڵنیابە لێت وەرناگیرێ وە قبوڵ بوونی کردەوە زۆر

گرینگە نەك تەنها كردنی چونكە هاوەڵانی پێغەمبەر (صلی الله علیە وسلم) زۆر جار دەگریان بەڕای تۆ بۆچی گریابن؟ تاوانیان دەكرد؟ یان عیبادەتیان؟ نەبوو نەخێر بەڵكو بۆئەوە دەگریان دەیان فەرموو: دەبێ خوای گەورە ئەو كردەوانەمان لێ قبوڵ بكات كە كردوومانن كەواتە زۆر گرینگە ئەوەندەی ئێمە دەیكەین لە نوێژ و تەراویح و نوێژی سوننەت و ڕۆژو گرتن و حەج و عەمورە كردنمان ئەوەندەمان قەبوڵ بێت بەسمانە بۆ دواڕۆژی خۆمان ئەویش بەرەچاوكردنی ئەم سێ مەرجانەیە كە باسی دەكەین ان شاء الله بەگوێرەی ئایەت و فەرموودە ڕاستەكانی پێغەمبەری خوا (صلی الله علیە وسلم) .

((مەرجەكانی وەرگرتنی كردەوە))

1ـ الایمان باللە و توحیدە:

مەرجی یەكەم ئەوەیەكە دەبێ موسڵمان بێت و ئیمانی بەخواو و مەلائیكەتەكان و پێغەمبەران و پەیامە ئاسمانییەكان و ڕۆژی دوایی و قەزاو قەدەر خەیرو شەڕی هەبێت ، وەدەبێت كەسێكی موەحید بێت واتە هاوەڵ و شیرك بۆ خوای گەورە بڕیارنەدات ئەبێ خوای پەروەردگار بەتاك دابنێ لە دروست كراوەكان و وەهەروەها لە پەرستنیشدا چونكە ئەگەر وانەبێت ئەوا كردەوەكان هەمووی بە فیڕۆ دەچێت خوای گەورە دەفەرمووێت: ﴿ وَقَدِمْنَا إِلَىٰ مَا عَمِلُوا مِنْ عَمَلٍ فَجَعَلْنَاهُ هَبَاءً مَّنثُورًا

﴾ [الفرقان:٢٣] واتە: کاتێك تەماشای کردەوەکانمان کردن کەوادیار بوو کە کردەوەکانیان باش و چاکن بەڵام ئێمە گێڕامانن بەتۆزو خۆڵ لەناومان بردن وەکو ئەو تۆزەمان لێکردن کە دیارنیە تەنها کە ڕۆژ لێی دات ئینجا بەدەردەکەوێ وەئەم کردەوانەیان هیچ سودی بۆیان نابێت تاوەکو ئیمان نەهێنن بەخوای تاك و تەنها شوێن ڕێبازی پێغەمبەرەکەیان نەکەون (صلی الله علیه وسلم) .

سوفیانی ثەقەفی ئەفەرمووێ: پیاوێك پرسیاری لە پێغەمبەر کرد (صلی الله علیه وسلم) و فەرمووی: یارسول الله شتێکم پێ بڵێ لە ئیسلام کە لەدوای تۆ پرسیار لەکەسی تر نەکەم وە بەسم بێت پێغەمبەر (صلی الله علیه وسلم) فەرمووی: «قل آمنت بالله ثم استقم» [رواه مسلم : (38)] واتە: بڵێ باوەڕم بەخوای گەورە هەیەو بەتەنها دەیپەرستم و وە لەسەر ئەمە بەردەوامبە تا دەمری . وە خوای گەورە دەفەرموویێت: ﴿ وَلَوْ أَشْرَكُوا لَحَبِطَ عَنْهُم مَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾[الأنعام: ٨٨] واتە: خوای گەورە باسی پێغەمبەران دەکات (علیهم الصلاة والسلام) ئەفەرموێ ئەگەر هاتباو هاوەڵ و شەریکیان بۆ خوا بڕیار دابا ئەوا کردەوەکانمان بۆ پوچەڵ دەکردنەوە و هیچمان لێ وەرنەدەگرتن چونکە خوای گەورە لەگەڵ شیرك و هاوتابڕیاردان هیچ کردەوەیەك وەرناگرێ تەنانەت لە پێغەمبەرانیش، هەروەها خوای گەورە دەربارەی پێغەمبەری

خۆمان (صلى الله عليه وسلم) دەفەرمووێت: ﴿ وَلَقَدْ أُوحِيَ إِلَيْكَ وَإِلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكَ لَئِنْ أَشْرَكْتَ لَيَحْبَطَنَّ عَمَلُكَ وَلَتَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴾ [الزمر: ٦٥] واتە: ئەی پێغەمبەر (صلى الله عليه وسلم) ئێمە نیگامان بۆت کردووە هەروەکو چۆن بۆ پێغەمبەرانی پێش تۆمان کردوە ئەگەر هاوەڵ و شریك بۆ خوای گەورە بڕیاربدەیت ئەوا کردەوەکانت بەتاڵ و پووچ دەکەینەوە وە دەت کەین بەکەسێکی خەسارەت مەندوو دەست بەتاڵ لە ڕۆژی دوایی چونکە خوای گەورە لەگەڵ شیرك هیچ کردەوەیەك وەرناگرێ ئەگەر پێغەمبەریش بێت. وەشیرك ئەو شتەیە کە لەکاتی عیبادەت کردندا شتێك بکەی بۆ غەیری خوا بۆنمونە داوا لە غەیری خوا بکەی و حەیوان بۆ غەیری خوا سەر ببڕی و لەسەر مەرقەدەکان بۆئەوەی بەدوای بانگەوازەکەتانەوە بێت یان داوای یارمەتی لە پێغەمبەرێکی مردوو یان پیاو چاکێکی مردووە بکەیت .

2ـ الإخلاص: وهو العمل لله من غير رياء و لا سمعة.

مەرجی دووەم لە مەرجەکانی وەرگرتنی کردەوەکان لای خوای گەورە (الإخلاص)ە واتە ئەو کردەوەی کەدەیکەی تەنها مەبەستت تێییدا خوای گەورە بێت نەك مەبەستت باسکردنی خەڵك و پێش چاوی خەڵکی بێت بۆ ئەوەی باست بکەن بە چاکە . چونکە ئەگەر هاتوو کاری باشت کرد بەڵام مەبەستت

باسکردنی خەڵك بێت ئەوا لە ڕۆژی دوایی هیچ پاداشتی لەسەر وەرناگری و بەکەڵکت نایەت چونکە پاداشتەکەت لە دوونیا وەرگرتەوە کە خەڵك بە باشە باست بکات. خوای گەورە دەفەرموویێت: ﴿ فَادْعُوهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ ﴾ [غافر: ٦٥] واتە: داوا لە خوای گەورە بکەن کاتێك ویستتان داوای شتێك بکەن ،وە عیبادەت و چاکەکردنتان تەنها بۆ خوای گەورە و مەبەستان لە دینداریدا تەنها ئەو بێت. بۆیە پێغەمبەری خوا (صلی اللە علیە وسلم) دەی فەرموو: « أسعد الناس بشفاعتي يوم القيامة من قال لا إله إلا الله خالصا من قلبه» [رواه البخاري برقم (99)و (6570)] واتە: بەختەوەرترین کەس لە ڕۆژی قیامەت بەرشەفاعەت و تکای من دەکەوێت ئەو کەسەی کە بڵێ هیچ کەسێك شایەنی پەرستن نیە بەحەق و ڕاستی جگە لە اللە نەبێت لە ناخی دڵیەوەبێت و تەنها مەبەستی خوابێت.

3ـ الموافقة لما جاء بە الرسول (صلی اللە علیە وسلم) .

مەرجی سێیەم کە بەڕاستی بە مەرجێکی ئەساسی و سەرەکی دادەنێم چونکە زۆرێك لە موسڵمانان لێی بێ ئاگان دەرکی پێ ناکەن وائەزانن ئەو شتەی کە دەیکەن تەنها پێی بڵێین عیبادەت ئەوا بەسە بەڵام رەچاوەی ئەم خاڵە سەرەکیە ناکرێ لەکاتی کردنی هەرعیبادەتێك ئەویش ئەم شتەی کەدەیکەن دەبێت وەکو ئەوەبێت کە پێغەمبەر (صلی اللە علیە

وسلم) هێناویەتی و کردوویەتی چونکە ئەگەر وەکو ئەونەبێت ئەوا وەرناگیرێ وقبوڵ ناکرێ . خوای گەورە دەفەرموویێت: ﴿ وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانتَهُوا ﴾ [الحشر: ٧] واتە: ئەوەی کە پێغەمبەر (صلى الله عليه وسلم) پێتان دەبەخشێ و فەرمانتان پێدەکات ئێوە وەری بگرن و جێ بەجێ ی بکەن، وە قەدەغەی هەرشتێکتان لێبکات ئێوە مەی کەن و خۆتانی لێ بەدوور بگرن. وە پێغەمبەری خوا (صلى الله عليه وسلم) دەفەرموویێت: «مَن أحدث في أمرنا هذا ما ليس منه فهو رد» [رواه البخاري: (2697) ومسلم: (1718)] واتە: هەرکەسێك شتێك دابهێنێت لە دینداو ئەمرو فەرمانی ئێمەی لەسەر نەبێت ئەوا بەسەری دادەدرێتەوەو لێی قبوڵ ناکرێ . وە لەڕیوایەتی ئیمام موسلم داهاتوە دەفەرموویێت: «من عمل عملا ليس عليه امرنا فهو ردٌّ» [رواه مسلم (1718)] واتە: هەرکەسێك کردەوەیەك بکات و ئەمری ئێمەی لەسەر نەبێت و ئێمە نەمان کردبێت ئەوا بەسەری دادەدرێتەوە و ڕەت دەکرێتەوە و لیێ وەرناگیرێ.

مەبەست لەم دوو فەرموودانە ئەوەیە کە کەسێك بەناوی دین شتێك بکات و لە دینیشدا نەبێت واتەپێغەمبەر (صلى الله عليه وسلم) و هاوەڵانی (ڕەزای خوایان لێبێت) نەیان کردبێت ئەوا پێی ناوترێ عیبادەت و دینداری چونکە ئێمە یاسایەکمان هەیە کە زانایان فەرمویانە ((الأصل في العبادة التوقيف))

واتە: ئەصل لە عیبادەت کردندا راوەستانە لەسەری مەبەست ئەوەیە دەبێ بەم شێوازەبێت کە پێغەمبەر (صلی الله علیه وسلم) پێی هاتووە و کردوویەتی هەروەکو ئیمامی مالك (رەحمەتی خوای لێبێت) دەفەرمووێت: ((مالم یکن یومئذ دینا فلا یکن الیوم دینا)) واتە: هەرشتێك ڕۆژی خۆی مەبەست زەمانی پێغەمبەرە (صلی الله علیه وسلم) دین نەبووبێت و پێغەمبەر (صلی الله علیه وسلم) و هاوەڵانی نەیان کردبێت ئەوا ئەمڕۆ نابێتە دین بە ڵکو دەبێتە شتێکی داهێنراو و بیدعە ئەگەر بەناوی دینیش بکرێت .

موسڵمانی بەڕێز ئەبێ زۆر ووریا بیت لە ئەنجامدانی هەرکردەوەیەك کە دەیکەی دەبێ ڕەچاوی ئەم سێ مەرجانە بکەی یەکێك لەم سێ مەرجانەی تێدانەبێت ئەوا کردەوەکە مەقبول نیە و وەرناگیرێ بۆ نموونە دەتەوێت عیبادەتێك بکەی وەکو ئەو دوو رکاعەتەی کەبەناوی سوننەت دەکرێ لە پێش نوێژی جومعە ڕاستە ئەو کەسەی ئەم دوو رکاعەتە دەکات مەرجی یەکەم و دووەمی تێدایە کە ئیمان و ئیخلاصەکەیە بەڵام مەرجی سێ یەمی تێدانیە کە موافەقەی سوننەتی پێغەمبەر نیە (صلی الله علیه وسلم) چونکە پێغەمبەر (صلی الله علیه وسلم) لەم کاتەدا ئەم دوورکاعەتەی نەکردووە بێجگەلەوە هەرشتێکی تریش

لە کۆتاییدا داواکارم لە خوای گەورە کە لە کردنی کردەوەکانمان تەنها مەبەستمان لێی ئەو بێت و لە سەر سوننەتی پێغەمبەربێت(صلی الله علیه وسلم) بۆئەوەی کردەوەیەکی پاك و دروست و وەرگیراوبێت وە خوای گەورە لە کەم و کورتیەکانمان ببورێ وە داواکارم لە خوای گەورە کە ئەم نوسینەم تەنها ڕەزامەندی ئەو بوبێت لێمی قبوڵ بکات آمین.

و آخر دعوانا أن الحمد لله رب العالمين

وصلى الله وسلم على النبي الأمي محمد وعلى آله وصحبه

ومن تبعهم باخسان إلى يوم الدين